

Det maatte da hedde: Disse Begunstigelser skulle tillægges den Godseier, som afhænder sit Bøndergods til fuld Eiendom, saaledes, at en Deel af Kjøbesummen radiceres til en vis fast aarlig Afgift, da kunde jeg forstaae det, uagtet jeg dog ikke vilde stemme derfor, skjøndt Sagen da var en ganske anden. Da vilde det gjælde, hvad den meget ærede kjøbenhavnske Rigsdagsmænd (Orsted) anførte, at det væsentligt kun var ved den faste aarlige Afgift, at Arvefæste adskilte sig fra fuld Eiendom, men saaledes, som Forholdet nu er, er det ganske anderledes. Eiendomsretten er i høi Grad deelt, og det er paa mangfoldige Steder yderst vanskeligt og tvivlsomt at sige, hvem der har den største Deel af Eiendomsretten. Det er anført, at man meget godt kan laane offentlige Stiftelses Midler i Arvefæsteieendomme, det vil jeg heller ikke betvivle, men jeg troer dog ikke, at man, efter Forordningen af 7de Juni 1827, ret vel kan være berettiget til at ansee det for 1ste Prioritet, men at man dog maatte betragte det som 2den Prioritet. Det er ligeledes sagt, at det er ikke i Lehnbesidderens Interesse at bortarvefæste sit Bøndergods, men at det er i allerhøieste Grad i hans Interesse at bortselge det til fuld Eiendom. Det kommer an paa, hvad Lehnbesidderens Interesse er. Antager man det for Lehnbesidderens Interesse at bevare Lehnet og varetage Familiens Liv, er det i Lehnbesidderens Interesse at bortarvefæste Godset. Anseer man derimod hans Interesse at bestaae i at skaffe en Indtægt for sig og sin nærmeste Familie, da indrømmer jeg, at det vil nærmest være i Lehnbesidderens Interesse at bortselge, men det er da ikke som Lehnbesidder, men mere som den, der udfører denne Handel i dette Dødblik. Det er sagt, at det gik meget godt i de første Aar, efterat Regjeringen havde bestemt sig til at tillade Lehnbesidderne at bortarvefæste Bøndergodset, og at det gik rask fra Haanden. Det er dog just ikke Tilfældet, men Forholdet var saaledes, at der i den allerhøieste Grad fra Bønderstandens Side stræbtes efter at komme i større og friere Brug af de Eiendomme, de i en lang Række af Aar havde havt i Besiddelse, og, da de ikke kunde blive Selveiere, toge de mod, hvad de kunde blive, Arvefæstere,

fordi de foretrak det for at blive simple Fæstere; men man kan ikke vente, at de fremdeles skulle ville attraae en. Besiddelsesmaade, som de, efter min Overbeviisning, paa ingen Maade kunne eller bør ansee for nær saa fordelagtig som Selveiendom. Det er endvidere sagt, at man bør holde paa Friheden, at man bør give den Mand, der vil arvefæste, Frihed til at gjøre Brug deraf og give ham den Frihed, at han faaer, hvad han vil; det indrømmer jeg, at man ikke skal indskrænke Folk i den frie Brug af deres Eiendom, at de maae have Ret baade til at arvefæste og til at sælge; men en anden Sag er det, om Staten skal begunstige begge Afhændelsesmaader lige meget, og derom, forekommer det mig, at Spørgsmaalet er; og da troer jeg ikke, at Staten skal begunstige Arvefæste saameget som Selveiendomsbesiddelse. Den Mand, som ikke kan kjøbe en større Selveiergaard, lad ham kjøbe en mindre; kan han ikke kjøbe den, saa lad ham forpagte den; kan han heller ikke det, nu vel, saa lad ham tage sig et Huus. Det er ogsaa anført, at det er en Fordom, man har mod Arvefæste i visse Dele af Landet, naar man ikke har villet indlade sig derpaa; jeg troer ikke, at dette er rigtigt, i Henhold til hvad jeg i et tidligere Møde og igjen idag har udtalt.

Orsted: Det er en fuldkommen Misforstaaelse, naar man troer, at det er i Godseierens Interesse, man skal tilstaae de samme Begunstigelser med Hensyn til de Documenter, hvorved Eiendomsret overdrages, hvad enten det skeer til Arvefæste eller til fuldkommen Eiendom; det er netop til Fæsterens Fordeel, fordi det er lettere for ham at skaffe sig Arvefæste, hvortil behøves mindre Capital, end fuldkommen Eiendom. — Følgen af, at man gjør det vanskeligt at arvefæste, idet man enten vil, at han skal kjøbe Eiendommen til fuldkommen Eiendom eller forblive i sine forrige Forhold, vil være, at Gaarden gaaer over til Andre, og det er kun for at conservere Gaardenes Fæstere, at man bør begunstige Arvefæstere ligesaameget som ved andre Eiendommers Overdragelse. Det er ganske vist, at den Afstemning, som fandt Sted i Sagen om Lehnene, ikke er ganske stemmende hermed; men jeg maa for min Deel meget be-